

SVET U BORBI PROTIV KORONA VIRUSA

MOLEKULARNI BIOLOG GORDAN LAUC OTKRIVA JEDNOSTAVAN TRIK KOJI VAS MOŽE ZAŠTITI OD BOLESTI COVID-19

Postoji jednostavan trik koji vas može zaštititi od bolesti Covid-19.

Ljudska sluznica unutar usta, nosa, disajnih puteva i očiju može kao membrana pomoći u zaštiti od koronavirusa, ali je treba održavati vlažnom, smatra molekularni biolog Gordan Lauc pozivajući se na svoje iskustvo i niz naučnih radova.

To je jednostavan trik koji će vašim glikanima pomoći da vas zaštite od bolesti Covid-19, ističe Lauc.

Najnoviji tekst "Sezonalnost respiratornih virusnih infekcija", objavljen 16. marta u časopisu Annual Review of Virology, čiji su autori Miyu Moriyama, Walter J. Hugentobler i Akiko Iwasaki, stručnjaci sa Sveučilišta Yale i Medicinskog Instituta Chevy Chase u Marylandu, SAD, i Sveučilišta u Zürichu, potkrepljuju tu tvrdnju.

U radu naglašavaju da je

osim vanjske vlage jako važno u obzir uzimati vlažnost u grejanim prostorima. Veliko istraživanje sprovedeno u Americi pokazalo je da je u sezoni grejanja relativna vlažnost vazduga u stanovima i javnim zgradama manja od 24 posto, što jako pogoduje transmisiji virusa, pa taj podatak smatraju jednim od značajnih elemenata zbog kojeg respiratorni virusi imaju sezonski karakter.

Do prenošenja virusa, naravno, dolazi i u vlažnim i toplim uslovima, ali tada prenos ne ide primarno preko vazduha, već predmetima i na druge načine, dodaje Lauc.

Ranija epidemiološka studija u 100 kineskih gradova pokazala je da svaki stepen smanjenja relativne vlažnosti povećava indeks transmisije Covid-19 za 0.02 posto. To je u skladu s istraživanjima sprovedenim na životinjama koji su pokazali da podizanje vlažnosti s 20 posto na 50 posto može pre-

poloviti transmisiju virusa gripe, kaže Lauc.

Suv vazduh isušuje barijeru protiv virusa

Problem sa suvim vazduhom je što isušuje mukoznu barijeru koja je naša primarna linija

obrane od virusnih infekcija. U normalnim uslovima mukozna barijera funkcioniše kao mreža koja lovi viruse i izbacuje ih iz našeg respiratornog trakta.

Ako duže vreme udišemo suv vazduh, ta barijera se isušuje i postaje nefunkcionalna pa virusi dobijaju pristup našim ćelijama i mogu nas inficirati.

Ova mera se često zaboravlja u borbi s koronavirusom dok se uglavnom ističu izbegavanja socijalnih kontakata i često pranje ruku.

Virus nije jako smrtonosan, ali se brzo širi i može dovesti do kolapsa zdravstvenog sustava, čak i u razvijenim

zemljama poput Aerieke. Zbog toga se moramo potruditi da usporimo njegovo širenje kako bi se ljudi kojim je potrebna bolnička nega zarazili u dužem vremenskom roku,

istice Lauc.

Apsolutna vlaga jako zavisi od temperature, pa svaki put kada otvorimo prozore zimi gubimo 1-2 litre vode iz prosečne prostorije. Srećom, to se može lako popraviti korištenjem različitih ovlaživača ili isparavanjem kipuće vode.

Medjutim, važno je napomenuti da je potrebno isparavati najmanje 3-4 litre vode dnevno da bi se dosegla vlažnost vazduha od oko 50 posto, napominje Lauc.

Virusi su naš večni neprijatelj, dosad smo izgubili nekoliko bitaka, ali još uvek pobjeđujemo u tom ratu i preživjećemo i ovu epidemiju. Dva glavna oružja u našem arsenalu za "rat protiv virusa" su imuni sistem i glikani.

Većina interakcija između nas i patogena uključuje glikane, a razlike između glikana omogućila je "urođenu zaštitu krda". No, da bi ta barijera bila efikasna, mora održavati stalan protok sluzi, kaže Lauc. Izvor: Family

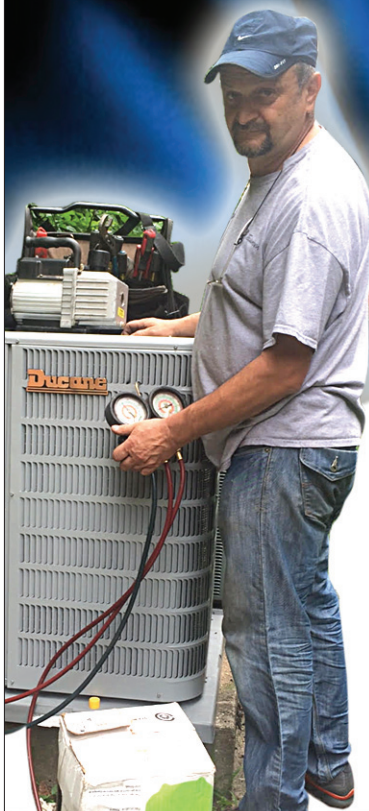
TESLA AIR

HEATING & COOLING APPLIANCES

24 HOUR SERVICE

SRBO KONSTATINOVIC

Commercial & Residential

Cell: 708.307.2816

Tel: 708.802.4160

srbolis@yahoo.com

HRISTOS VOSKRESE!

Za udobnost, toplotu
i svežinu u vašim
domovima i
poslovnim prostorima

TESLA AIR

Shear Elegance

Za novi imidž, lepu frizuru
i blistavu boju kose

773.271.9602

Hear extensions i keratin
Frizure i šminka za svadbe
i druge svečane prilike
Sve na jednom mestu u vašem salonu
SHEAR ELEGANCE

U srcu Lincoln Square

4719 N. Lincoln Ave. - Chicago IL 60625

Radno vreme: Pon-sub 10am -7pm - Nedeljom 10 am -4pm

PREKINUTA ALOHA

Od našeg dopisnika
MILOMIR OGNJANOVIĆ

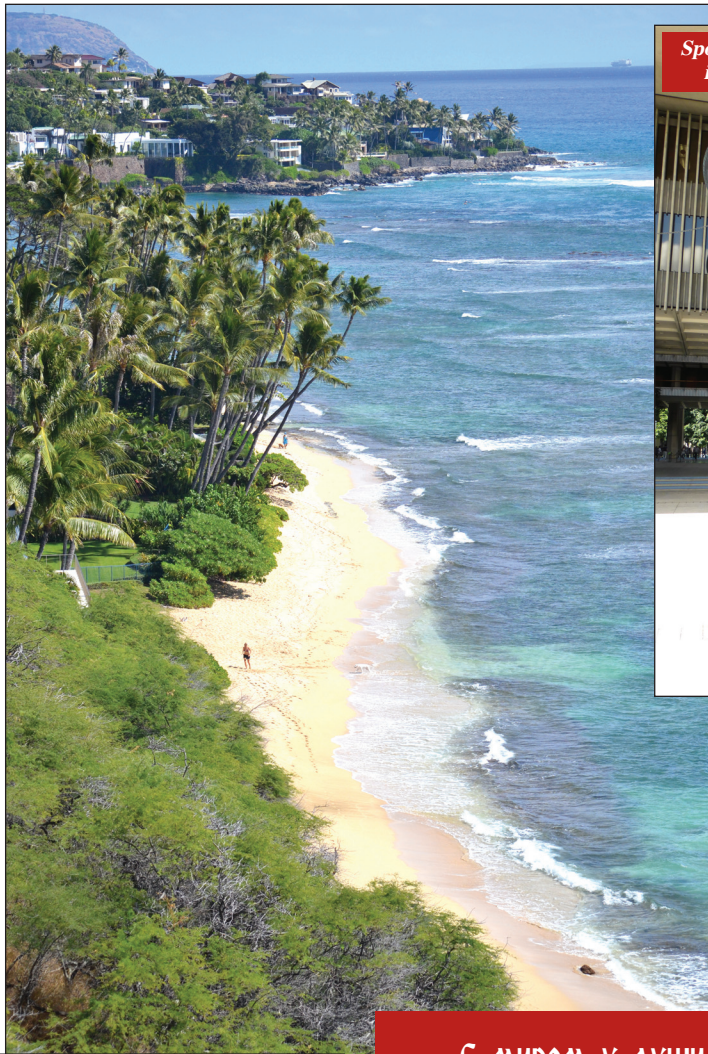
Pedeseta američka država, ostrva Havaji sa 1,4 miliona stanovnika godišnje ugosti više od 10 miliona posetilaca. Sada je u zastoju. Bez turista i sa proglašenim vanrednim stanjem, ulice i plaže su potpuno prazne. Parkovi zatvoreni. Policija patrolira putevima oko popularnih vidikovaca. Velike gužve na autoputevima Honolulu ne postoje. Popularna okupljališta, restorani, kafići, tržni centri su zatvoreni, uključujući i najveći tržni centar otvorenog tipa u Americi, Ala Moana. Samo povremeni surferi uživaju u talasima i po koji pešak šeta pustim ulicama Vaikikija. Ljudi su zatvoreni kod kuće ili povremeno izadju u nabavku neophonih namirnica i lekova samo u prodavnicama koje su zvaničnici odredili kao "neophodne".

Do 15. aprila Havaji su zabeležili 9 smrtnih i ukupno 504 obolelih Covid-19. Havajski infor-

ukupnih slučajeva na svim ostrvima.

Pandemije ovog tipa nisu nepoznata Havajima. Dolazak prvih moreplovaca u 18. i 19. veku doneo je talase epidemija: kolera (1804), grip (1820-ih), zauške (1839), ospice (1848-9) i male boginje (1853). Procenjuje se da su u 19. veku ove bolesti smanjile stanosedelačko Havajsko stanovništvo za čak 90 procenata. Sredinom 19. veka ove pandemije naterale su havajske kraljeve da uspostave karantine u Honolulu. Dok je dolazak lepre 1866. godine uticao da se napravi karantin za obolele na udaljenom ostrvu Molokai. Belgijski katolički sveštenik, otac Damien, posvetio je svoj život za duhovne i fizičke potrebe zaraženog stanovništva na Molokaiju. Živeo je i umro zajedno sa gubavcima u ovoj maloj koloniji. Molokai leparska kolonija i dalje postoji, dok je doprinos humanosti oca Damijena ovekovečena spomenikom ispred parlamenta Havaja.

Čini se da večno letnje vreme na Havajima nije neprijatelj epidemije virusa Covid-19. Dok

Spomenik svešteniku Damijenu ispred parlamenta Havaja

10:00 ujutro procenili da je linija dugačka oko dva kilometra.

Veliku medijsku pažnju dobio je Havajska filmska zvezda i holivudski glumac Danijel Kim, koji je bio zaražen Koronavirusom u martu dok se vraćao sa snimanja u Njujorku.

Bio je jedna od nekoliko poznatih ličnosti koje su pozitivno testirale, uključujući Idris Elba, Tom Hanksa i Ritu Vilson. Ovaj 51-godišnji havajski glumac objavio je nedavno u svom Instagram profilu da je ozdravio. Kim je rekao da ima sreću što je on u 80 posto slučajeva dijagnostikovanih koronom za koje nije potrebna hospitalizacija. Njegovi simptomi su bila visoka groznica i kašalj.

Havajski glumac rekao je da je ostao u krevetu i uzimao koktel lekova koji su obuhvatali hidroksihlorokvin, antimalarijski lek, kao i Tamiflu, azitromicin, poznat kao z-pack, i inhalator glikopirolata.

Korona je prekinula havajski način života, i svi željno čekaju završetak pandemije. Iako kod kuće havajci čekaju nove turiste, porodične piknike na plažama, svi su željni da uhvate malo surfa, havajskog sunca i ponovo šire duh Alohe.

mativni centar rekao je da je od 17,747 testova na koronavirus do sada 2.7%, bilo pozitivno. Najviše su pogodjena gusta gradska područja glavnog grada Havaja, Honolulu, i predgradja Pearl Citi i plaža Eva, obuhvatajući 70%

stanovnici Havaja poštuju ograničenje kretanja, jedina prava okupljanja su u trgovačkim linijama u Costco, CVS, Target i glavnim supermarketima. Kupci u dugim redovima nose maske i poštuju pravilo dva metra udal-

jenosti. Zbog nedostatka maski, Havajci su se sami snašli koristeći ostatke košulja sa cvetnim dizajnimima da naprave prikladne maske protiv Koronavirusa.

Zavisna od turizma, lokalna privreda doživljava veliki

**С миром у души,
љубављу у срцу, с вером
у Бога у славу Христа
радујемо се, праштамо
се, волимо се, поштујемо
једни друге.
Христос воскрес!
Жели вам Миломир
ОГЊАНОВИЋ**

ekonomski pad. Oko 30% radne snage na Havajima do početka aprila apliciralo je za državnu pomoć. Visoki troškovi života i nagli porast nezaposlenosti postaju glavna briga u jednoj od najskupljih američkih država. Lokalne vesti objavile su 12. aprila da će hiljade stanovnika Havaja očekivano proći kroz besplatnu liniju hrane u centru Ala Moana tokom jednog dana, gde su jaja, hleb, mleko i krompir bili deljeni svima kojima je to potrebno. Organizatori su na početku dana u

SVET U BORBI PROTIV KORONA VIRUSA

Lekari bez granica i korona virus

STRANCI SU NAŠI ČELIČNI PRIJATELJI

— U pomoć Srbiji stigli su ruski i kineski lekari. Nije ovo prvi put da nas strani lekari leče u epidemijama. Istorija pokazuje da su nas strani lekari pomagali i pre 166. godina, a i kasnije, posebno tokom Velikog rata.

Piše: Marko Lopušina

Tokom marta 2020. godine, kada je korona virus harao svetom pomoć srpskom narodu stizala je iz Kine, Norveške, Švajcarske, Rusije, Turske, SAD, Emirata, EU. Lekare su nam poslali Kinezi i Rusi.

Naši političari, koji su pozdravili humanitarnu pomoć iz Kine i Rusije u više navrata su javno rekli da su ovi stranci naši "čelični prijatelji". To se odnosi i na ruske i kineske lekare, koji su trenutno u Srbiji. Nije ovo prvi put da nas strani lekari leče u epidemijama. Istorija pokazuje da su nas strani lekari pomagali i pre 166. godina, a i kasnije, posebno tokom Velikog rata.

Prvi strani lekar koji je lečio srpski narod u Užicu i okolini davne 1844. godine bio je Rus. To je bio **Grigorije Ribakov** iz Petrogradu, koji se u Srbiji suočio sa epidemijom velikih boginja i srdobolje. Zato se stalno nalazio na terenu radi pelcovanja dece i odraslih. Grigorije Ribakov bio je iznenađen veoma lošim higijenskim uslovima, ne samo u užičkim selima već i u Užicu.

Od 1846. na dužnosti okružnog lekara u Užicu nalazi se **Franc Bihele** rodom iz Tirola, magistar hirurgije i veterine koji je diplomirao u Beču. Zapazio nepoverljiv odnos ljudi prema medicinskom osoblju, naročito u toku pelcovanja dece. Početkom 1851. među Užičane dolazi i treći inostrani lekar — **Miroslav Neter** iz Lužnice u Saksoniji. Lečio je narod od tifusa i radio na zdravstvenom prosvetivanju Srba. Umro je od tifusa početkom marta 1853. godine.

Kada je u Užicu podigla prva moderna bolnica u njoj je od 1855. radio ruski doktor Zelenski,

a od 1859. i doktor Simon Josif.

Godine 1876. počeo je prvi srpsko-turski rat u kome Srbija medicinski nije bila spremna. Vojni sanitet imao je 19 lekara, a civilne bolnice 41 lekara, 5 lekarskih pomoćnika, 25 apotekara i 5 apotekarskih pomoćnika. U pomoć su pritekale

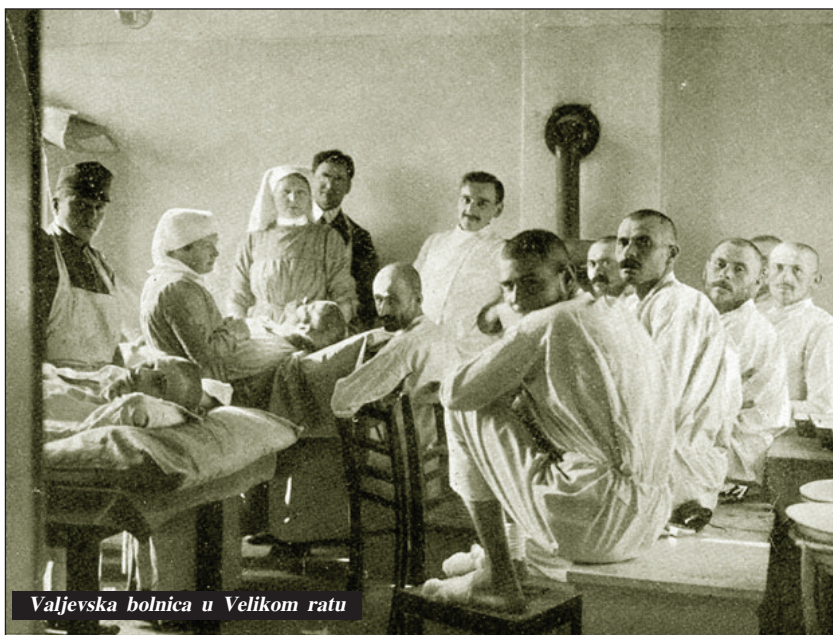
bio jedini muškarac, hirurg dr Štajner iz Beča, da bi u septembru 1877. na njegovo mesto bila postavljena Marija Zibold. Osim nje u bolnici je radila i ruska doktorica Raisa Samoilovna Svjatlovskaja, prva žena koja je završila medicinu na univerzitetu u Bernu.

spasao živote. Opet se vratio u Srbiju 1915. sa još deset švajcarskih lekara i mladom suprugom. Ženu Bertu kao medinsikom sestrom. Borio se za svaki srpski život. Išao je sa srpskim ranjenicima i do Albanije. Svojom novom metodom lečenja iskorenio je koleru i tifus i mnogim Srbima spasao živote" — kazuje nam Tola Milenković, inicijator podizanja spomenika ovom doktoru.

Viktor Kin je kao vojni lekar radio ukupno četiri godine u Srbiji. Bio je u Nišu, Kruševcu, Ribarskoj Banji i Valjevu sve do kraja 1918. godine. Kada se dr Kin vratio u Švajcarsku poneo je jednu staru ratnu srpsku zastavu da ga tamo sahrane u njoj. Ubio ga je srpski psihijatrijski bolesnik u Lejsinu 1919. godine.

HEROJI VELIKOG RATA

Prvi Svetski rat je trajao od 1914. do 1918. godine. U njemu je Srbija izgubila 1.247.435 ljudi. Samo epidemija pegavog tifusa 1914/15 odnela je 360.000 ljudi. Na poziv Ministarstva vojske Srbije za hitnu medicinsku pomoć odazvali su se Francuska, Švajcarska, Engleska, Škotska, Rusija, SAD, Kanada i Australija.

Valjevska bolnica u Velikom ratu

brojne strane lekarske misije: ruska, engleska i rumunska, kako bi vojni sanitet mogao da odgovori medicinskom izazovu. Prema podacima ruskog Crvenog krsta, u Srbiju je tada stiglo 123 ruska lekara, 118 milosrdnih sestara, 41 medicinar, 70 lekarskih pomoćnika i 4 apotekara.

Medju ruskim lekarima nalazila se i dr **Marija Fjodorovna Zibold**, prva žena lekar u Srbiji. Rodjena je u Rigi 1849. godine, u memačkoj protestantskoj porodici. Školovala se u Petrogradu i Cirihi. Na studijama medicine u Švajcarskoj je upoznala Nikolu Pašića i Dragu Ljotić. Ona je, kao dobrovoljac, sa prvom ekspedicijom *Slavjanskog opštstva*, upućena u Beograd. Proizvedena je, kao prva žena, u čin srpskog sanitetskog majora.

Radila je u činu potporučnika bolnici koju su, odmah po objavi rata, otvorile članice Beogradskog ženskog društva u današnjoj ulici Kraljice Natalije br. 100. U početku je šef bolnice

"Doktor **Viktor Kin** je bio švajcarski humanista, koji je pomagao srpskom narodu u tri rata — u dva balkanska i Prvom svetskom ratu. Doktor Kin je kao

Poljski doktor Ludvik Hiršfeld 1954.

hirurg i specijalista za zarazne bolesti došao u Niš 1912. i stavio se po komandu kneza Aleksandra. Lečeći ranjenike i narod od tifusa i kolere, mnogim Srbima je tada

Stranci su se sretli sa užasima ratnih zločina i bolesti. Požrtvovano su se borili za živote Srba. Neki od njih su stradali.

U Srbiju je iz Holandije

krenuo dr **Arijan van Tienhoven** sa bolničarima. Našao se na prvoj liniji da pomogne u Cerskoj bici i kasnije u valjevskoj bolnici spremno dočekao talas ranjenika. Iz Kanade je stigao dr **Hauard Bari**. Za vreme epidemije pegavca u skopskoj Bolnici za zarazne bolesti uveo je metode izolacije i lečenja, koje su zatim bile prihvaćene u celoj zemlji.

Doktor **Karel Freja** je, na primer, bio najpoznatiji lekar iz Čehoslovačke, koji je dobrovoljno lečio srpsku vojsku i ratne dobrovoljce u balkanskim i Prvom svetskom ratu. Priključio se 1916. kao dobrovoljac Prvoj srpskoj dobrovoljačkoj divizionu u Odesi, sa kojom odlazi na bojište u Dobruđu.

Veliki rat zatekao je **Ludvika Hiršfelda** na mestu docenta na Ciriškom univerzitetu. Kada je dr Hiršfeld saznao za potresne izveštaje o razmerama epidemije tifusa u Srbiji, o "valjevskoj dolini smrti", gde se posle Kolubarske i Bitke na Drini našlo 50 hiljada ranjenih i bolesnih, odlučio je da ponudi pomoć Srbiji. Uputio se u epicentar epidemije, u Valjevo. Ciriške kolege govore su mu tada "ako si hteo da izvršiš samoubistvo, nisi morao otputovati tako daleko".

Doktor Hiršfeld je radeći kao bakteriolog u Srpskoj vojsci 1917. u svojoj laboratoriji proizveo vakcinu koja je štitila od trbušnog tifusa, paratifusa "A", "B" i "C" i kolere. Njome je vakcinisano više od 110 hiljada boraca. Medju prvima je tu vakcinu primio i vojvoda Živojin Mišić i zahvaljujući njoj, srpska vojska se, bez trbušnog tifusa i kolere, vratila u otadžbinu. Za tu zaslugu, doktor Hiršfeld odlikovan je Ordenom Svetoga Save trećeg reda.

"U Beogradu je medju prvima počela da radi Bolnica Crvenog krsta Sjedinjenih Američkih Država pod rukovostvom dr **Edvarda Rajana**. Na put za Srbiju nekoliko lekara sa dr Rajanom na čelu i 12 medicinskih sestara krenuli

SVET U BORBI PROTIV KORONA VIRUSA

su 13. septembra 1914. godine. Stigli su krajem oktobra u Beograd i odmah se razmestili u napuštenu zgradu Vojne bolnice, da bi bili što bliže ratnim potrebama srpske vojske i naroda” — zapisala je u svom ratnom dnevniku Meri Gledvin, glavna sestra te bolnice.

Tokom prve okupacije Beograda dr Rajan je bio odgovoran za rad svih 40 bolnica u gradu. Za desetak dana, koliko je trajala okupacija Beograda, kroz bolnicu prošlo više od 9.000 ranjenika, koji su 13 dana kasnije, evakuisani. Svojom profesionalnošću, ali i dovitljivošću dr Rajan je oživeo razrušen Beograd i osposobio Vojnu bolnicu za preko 8000 operacija. Dr Rajan je iz zahvalnosti nazvan “spasilac Beogradjana” i bio je slavljen kao heroj.

Srbe je lečio i doktor **Daglas Meriveder Dold**, šef Američke medicinske misije. On i njegov brat Eliot Dold stigli su iz Amerike u srpski pakao. Lečio je narod i vojsku u Nišu, a kada su Bugari krenuli da sruše grad 1915. sprečio ih je u tome.

LEDI OBOLELA OD TIFUSA

Britanka **Leila Pedžet** je zavolela Srbe za vreme boravka u Beogradu tokom službe njenog supruga koji je bio britanski predstavnik u Srbiji. Svoju humanu stranu ova engleska dama pokazala je tokom Prvog balkanskog rata, kada je 1912. sa engleskim lekarima osnovala vojnu bolnicu u Beogradu i posvetila se lečenju srpske vojske.

Njeno puno ime bilo je Luiz Margaret Leila Vemis Padžet. Rodjena je 1891. godine u Engleskoj. Tokom Drugog balkanskog rata kao vojni medicinar postala je jedna od prvih dobrovoljnih bolničarki u vojnim bolnicama u Beogradu. Vratila se u

London krajem 1913. godine. Početak Velikog rata zatekao je ne obazirući se na savete supruga i oca, već u novembru 1914. godine sa velikom britanskom sanitetskom misijom, preko

Doktor Edvard Rajan

Soluna, stigla u Skoplje. Osovala je bolnicu za borbu protiv tifusa i ostalih bolesti. I sama je obolela od tifusa.

Vratila se u London i tokom Drugog svetkog rata osnovala Bolnicu za Srbe. Zahvaljujući njenom angažmanu uredjeni su Srpska crkva i Srpski klub u Londonu. Pred kraj života Ledi Pedžet je imala strah samo od jednog — da je njeni Srbi ne zaborave:

“Neka me svi zaborave! To mi je svejedno! Ali će mi teško pasti ako me moji Srbi zaborave!”

Umrkla je 1958. godine.

Sa srpskom vojskom i narodom preko Albanije povlačila se doktorica **Harijet Kolberi**, članica Medicinske misije iz Kanade. U Albaniji je posle tri meseca muka i stradanja stigla Mabel En Sent Kler **Sinkler Stobart** sa lekarima i bolničarima, i njena “Leteća bolnica Stobart”. U Skadaru su ovi divni stranci svoja sledovanja hrane davale srpskim

majkama i njihovoj deci. Sinkler Stobart je učinila nemoguće da ih spase smrti.

Član Srpskog potpornog fonda i Stobart poljskih bolnica bila je i engleski medicinar i hirur **Katrin Pejn** (1877-1918). Završila je studije medicine u Londonu i radila u Kraljevskoj bolnici. Godine 1915. formirala je Poljsku bolnicu u Kragujevcu, zatim u Pirotu i Nišu. U Vrnjačkoj Banji u anglo-srpskoj bolnici, pod rukovodstvom **Džemsa Berija**, člana Kraljevskog hirurškog društva i njegove supruge, doktorke **Mej Dikinson Beri**, oboje iz Londonske kraljevske bolnice, bilo je pet stranih lekara i deset bolničarki.

U januaru 1915. godine, kada je u Srbiji bilo skoro beznađežno stanje, u Kragujevac je stigla Prva jedinica Bolnica škotskih žena, pod upravom doktorke **Elinore Solto** i dr **Elsi Inglis**. Dr **Dorotea Klara Mod** je u Srbiju došla kao anesteziolog i hirurški pomoćnik u sastavu Pete jedinice Srpskog potpornog fonda, koja je od maja 1915. radila u Požarevcu, potom kratko u Beogradu i na Krfu.

“I druge premorene i iscrpljene, doktorke i bolničarke posebno u bolnici u Kragujevcu, počele su te teške 1915. godine da posustaju i obolevaju. Prva je od pegavca obolela dr **Frensis Vejkfild**, ali je, uz izuzetnu negu dr **Elizabete Ros** i drugih medicinskih sestara, uspela da se izbori sa teškom bolešću. Posle nje, razbolela se i sama dr **Elizabeta Ros**, srčana lekarka i velika uzdanica borbe protiv epidemije tifusa, koja je u Srbiju došla sama i bila pridodata srpskoj infektivnoj bolnici u Kragujevcu. Imala je 37 godina” — opisao je ovu tragediju hroničar Novica Pešić.

Dr **Elizabeta Ros** je preminula na svoj rodjendan 14. feb-

ruara 1915. godine. Sahranjena je uz vojne počasti na groblju u Kragujevcu, februara 1915. godine. Na nadgornom spomeniku je uklesano “Ovde leži dr **Elizabet Ros**”.

A ispod je ćirilničnim pismom zapisano:

“Narodu ste srpskom darovali svoje srce”.

BOLNICA ZA SRPSKU DECU

Na Solunskom frontu u okviru Bolnica škotskih žena nalazile su se i doktorke **Lilijan**

je našem narodu bilo najteže. Mislila je da će ostati samo šest meseci, a u Srbiji je živela punih 25 godina. Lečila je Srbe u Solunu, Bitolju i Krgaujevcu. Pored bolesnika pomagala je siromašnim ženama sa decom.

Godine 1919. dr **Ketrin** je prvo u Beogradu, a potom 1934. i u Sremskoj Kamenici, otvorila Englesko-srpsku dečju bolnicu. Obnovila je rad ove bolnice 1945. godine i dve godine kasnije predala je državi Jugoslaviji. Odlikovana je ordenom Svetog Save četvrtog i petog

Ledi Leila Pedžet

Kuper i Alisa Geris. Dr **Kuper**, vrsni hirur, rukovodila je isturenom bolnicom sa trideset postelja, koja je bila smeštena bliže frontu kako bi se brže pomoglo ranjenicima.

Škotska doktorica dr **Izabel Galovej Haton** bila je član škotskih ženskih bolnica u Bitolju i potom u Vranju. Važnu medicinsku pomoć pružila je izgadnelom i obolelom stanovništvu. Uz to je razvijala medicinsku kulturu i organizovala sanitetske i bolničke službe u Surdulici, Vladičinom Hanu i Vranjskoj Banji. U Vranju je ostala do oktobra 1919. godine.

Škotlandjanka dr **Ketrin Mekfejl** (1887 - 1974), lekar iz Koutbridža došla je u Srbiju kada

stepena.

U pomoć srpskoj vojsci i narodu tokom Velikog rata krenule su i australijski doktori **Lilijen Kuper** i **Meri Bedford**. Radile su u bolnici na ivici Solunskog fronta, koju je vodila dr **Agnes Benet**. Bolnica je znatno doprinela oporavku srpskih vojnika i dobrovoljaca koji su bili na ivici smrti.

Lekari koji su 2020. godine došli iz Kine i Rusije da nam pomognu u lečenju od epidemije korona virusa nisu imenovani. Verovatno ćemo, tek kada ova pandemija prodje da saznamo njihova imena i prezimena, ali i da čujemo njihovu priču o herojskoj borbi za spas srpskog naroda.

Kineski lekari pomoć Srbiji u borbi protiv Kovida 19

SVET U BORBI PROTIV KORONA VIRUSA

NA VASKRS TRI I PO DANA VANREDNO STANJE

Hramovi će u nedelju, kada se obeležava pravoslavni Uskrs, ipak ostati prazni, rezultat je dogovora predsednika Aleksandra Vučića i srpskog patrijarha Irineja. Vlada

Piše: Dragana Bates

Srbije nije podržala inicijativu Srpske pravoslavne crkve za izlazak gradjana na liturgiju i donela je odluku da vanredno stanje u vreme ovog velikog praznika, traje od petka u 17h do utorka u pet ujutru.

“SPC je do sada poštovala i poštuje propisane mere i preporuke Vlade Republike Srbije, a država se starala da ne donosi naredbe, već najdobronamernije preporuke za dobrobit vernika svih

tradicionalnih crkava i verskih zajednica u Republici Srbiji. Predsednik Vučić je izrazio uverenje da će SPC tako postupiti i ubuduće, i na taj način nastaviti da učestvuje u borbi protiv ove

svetske pošasti“, navodi SPC. “Nadajući se razumevanju SPC i verujućeg naroda predsednik Vučić je Njegovoj Svetosti i vernom narodu čestitao nastupajući praznik nad praznicima drevnim pravoslavnim pozdravom — Hristos vaskrse“, navodi se u saopštenju.

Svetska zdravstvena organizacija upozorila je sve zemlje da prevremeno ne ukidaju restriktivne mere uvedene radi zaustavljanja pandemije

COVID-19. One se moraju ukinuti polako i kontrolisano, jer se COVID-19 ubrzava veoma naglo, a usporava se mnogo sporije, upozorio je generalni direktor SZO Tedros Adhana Gebrejasus. On je dodao da se mere kontrole mogu se ukinuti samo ako su na snazi odgovarajuće javne zdravstvene mere, uključujući značajan kapacitet za traženje kontakata (obolelih).

Predsednik Vučić je rekao da će vanredno stanje u Srbiji ukinuti tek kad se smanji broj pacijenata na respiratorima. On je istakao i da su se pojavila nova žarišta korona virusa u sredinama gde je došlo do povratka naših ljudi iz inostranstva radi predstojećeg praznika, pre svega u južnom Banatu i istočnoj Srbiji. Vučić

je precizirao da se od početka pandemije korona virusa u Srbiju vratilo oko 400.000 državljana.

Početkom aprila konačno je dozvoljeno deci sa razvojnim smetnjama i autiz-

policijskog časa.

Epidemiolog i šef stručnog tima Predrag Kon ocenio je da se ni u šestoj nedelji borbe protiv korona virusa, broj zaraženih ne smanjuje, ali da bi u narednim nedeljama trebalo da počne jasno da se vidi opadanje aktivnosti virusa i broja novoobolelih. On ističe da je završeno “prvo poluvreme“ i pretpostavlja da ćemo polovinom maja biti pred krajem epidemije.

Tek kada prodje 10 nedelja, negde polovinom maja, virus bi mogao da oslabi da ne može više dalje da se prenosi takvom brzinom. Što se tiče eventualnog početka rada škola, Kon kaže da se mora videti kakva će biti situacija za četiri nedelje.

CHEETAH TRUCKING, INC

Cheetah Trucking, Inc
1509 Industrial Dr.
Itasca, IL 60143
630.384.1820

Royal Crown Logistics, Inc
7805 N. Kostner, ave
Lincolnwood, IL 60712
630-451-7660

IMPERIAL EAGLE EXPRESS, INC

Imperial Eagle Express, Inc
859 Sivert Dr.
Wood Dale, IL 60191
866-801-1585

UZ IMPERIAL EAGLE VAŠ USPEH

JE ZAGARANTOVAN
Vlasnici Jasna i Svemir Vojinović

SREĆNE PRAZNIKE HRISTOVOG VASKRSENJA SVOJIM SARADNICIMA I POSLOVNIM PARTNERIMA ŽELE JASNA I SVEMIR

Vrše transport robe po čitavoj Americi 24 časa dnevno 7 dana u nedelji.

HRISTOS VOSKRESE! VAISTINU VOSKRESE!

ZBRINJAVANJA PACIJENATA U SRBIJI

Od dopisnika iz Mizurija
BRANISLAV STOJILJKOVIĆ

Tema koja je sigurno najzastupljenija poslednjeg meseca je tema Korona virusa. Zbog toga smo svi pretrpani različitim informacijama i ne postoji način da ih izbegnemo. Medjutim, najveći problem se dešava zato što do nas dolaze razne informacije koje mogu da budu tačne ili netačne. Iz tog razloga se mi, dopisnici, trudimo da vam prikazemo što realniju sliku i da vam pomognemo da dobijete tačne informacije. Ja želim da vam na primeru svoje porodice predstavim proces zbrinjavanja pacijenata u Srbiji kako bi dijaspora bila upoznata sa situacijom.

Naime, moji roditelji su zdravstveni radnici koji rade u "Institu za transfuziju krvi Srbije". Pre nego što je uvedeno vanredno stanje zdravstveni radnici nisu imali adekvatnu premu da bi se zaštitili od Korona virusa i bili su u opasnosti da budu zaraženi

ovim virusom više nego ostali građani. U to vreme, otprilike nedelju dana pre početka vanrednog stanja, krv su pokušavali da daju ljudi koji su se vratili iz inostravstva gde je pandemija bila mnogo opasnija nego kod nas. Oko 20.marta moj otac je počeo da oseća da je malaksao i imao je bolove u mišićima. Takodje je imao i slabo povišenu temperaturu i suvi kašalj. Posle 4 dana se već osećao bolje i nije imao izražene simptome. Problem je nastao kad je majka dobila temperaturu 25.marta. Odmah je pozvala Epidemiološki zavod i dobila je odgovor da ako bude imala povišenu temperaturu (preko 38.5) više od tri dana da se javi. Tridesetog marta je moja majka otišla na pregled u epidemiološku službu u Domu zdravlja "Milutin Ivković". Tamo je pregledao doktor koji joj je rekao da nema potrebe za hospitalizacijom i poslao je kući. Ipak, narednih dana ona se osećala malaksalo i nije joj se spustila temperatura. Prvog aprila u Domu zdravlja u Knez Danilovoj, lekar je uz pomoć rendgenskog snimka i krvne slike konstantovao da je u

pitanju virusna upala pluća. Odatle su je uputili na Infektivnu kliniku. Takodje, lekar je uzeo podatke od oca i sestre koji su bili u neposrednom kontaktu sa njom. Oni i dalje nisu testirani jer nisu imali simptome koji upućuju

na virus. Na Infektivnoj klinici je predala zdravstvenu dokumentaciju i odmah su joj kontrolisali zasićenost kiseonikom i telesnu temperaturu. Tada nije imala temperaturu i zasićenost je bila dobra ali je doktorka čim je videla upalu pluća, uputila na Pulmološku kliniku Kliničkog centra. Tog momenta su joj na Infektivnoj

klinici uzeli bris radi kontrole na COVID-19. Zbog postojanja sumnje da je inficirana virusom odmah joj je uključena terapija skladno tome. To podrazumeva kombinaciju tri leka. Tosuhlorokin (lek protiv malarije) koji se

leme kod nje. Iako još nije dobio rezultat prvog testiranja oni su je tesirali ponovo, devetog dana hospitalizacije. Sutradan joj je stigao zvaničan nalaz prvog testiranja koji je bio pozitivan na COVID-19. Trinaestog aprila je stigao nalaz drugog testiranja koji je pokazao da je negativna na Koronavirus. Tog dana joj je uzet treći bris. U slučaju da taj test bude negativan, očekuje se da bude otpuštena iz bolnice.

Ovo pišem iz razloga da pokažem ljudima da je bitno da se reaguje što pre, jer je to jedini mogući način da ne dodje do većih komplikacija. Moramo biti odgovorni i zbog nas i zbog drugih i da dovedemo ovaj horor koji nam se dešava do kraja. Naši lekari su spremni na ovo i samo se čekamo mi, građani, da bismo odgovorni i pratimo njihove instrukcije. Sistem zbrinjavanja pacijenata u Srbiji funkcioniše, ali je svaka pomoć dobrodošla. U ovom trenutku svi Srbi moraju da budu udruženi i pomažu jedni drugima. Mi smo tu da vas informišemo, a vi ste tu da budete odgovorni i pružite pomoć onima kome je potrebna.

US MOTORS INC

US Motors Inc.

**PERSONAL & BUSINESS
VEHICLE SALES**

430 Kay Ave, Addison IL, 60101
630-628-8022
www.usmotorsinc.com

HRISTOS VOSKRESE!

HUMANITARNA ORGANIZACIJA „NAŠI SRBI” ORGANIZUJE PROGRAM HITNE POMOĆI

“Organizacija Naši Srbi posvećena je pomoći našoj braći i sestrama u Srbiji, bilo da su blizu ili daleko.

Dok smo razgovarali o tome kako pomažemo našim narodnim kuhinjama u Beogradu, Nišu i dva druga sela, razmišljali smo i o našem narodu ovde, u Sjedinjenim Državama. U našim parohijama imamo srpske porodice

kojima će uskoro trebati pomoć ako budu bez posla ili ako budu bolesni. Možemo im pomoći barem sa hranom koja im je potrebna zbog pandemije Korona virusa.

Stoga ćemo sprovesti program hitne pomoći sa lokalnim Crkvama, njihovim sveštenicima i putem Kola Sestara. Ovaj program podrazumeva pružanje sredstava za kupovinu namirnica kao i pripremu hrane koja će biti sveža i zamrznu-

ta za distribuciju parohijanima koji su najugroženiji i kojima je hrana neophodno potrebna.

Ovo se podudara sa misijom organizacije Naši Srbi i smatramo da je u ovo nesigurno vreme najbolji način da pomognemo svom narodu i blagosloveni smo što to možemo da učinimo.

Ne treba dozvoliti da iko bude gladan ako možemo da pomognemo, a Naši Srbi mogu.

Hvala svima, budite dobro i budite bezbedni. Neka nas sve Bog blagoslovi, kaže Keti Fanslo predsednice humanitarne organizacije “Naši Srbi” iz Čikaga, koja već nekoliko godina pomaže

ugroženim Srbima u matici i na Kosovu i Metohiji.

Inicijativi dve humanitarne organizacije priključili su se gospodin Aleksandar Lazić, vlasnik prodavnice “Lazic Deli” i gospodin Dragan Kovačević, vlasnik prehrambene prodavnice “City Fresh Market” kao i većina čikaških parohija, koje će inače biti kontakt za pomoć u nabavci namirnica za one parohijane kojima je

pomoć neophodno potrebna, kako bi opstali tokom pandemije Korona virusa. Porodice koje su u ovakvoj situaciji treba da se prijave svojim sveštenicima koji će obavestiti organizaciju Naši Srbi o najugroženijim slučajevima. Pomoć će biti upućena porodici prema savetu sveštenika, a ime porodice će biti anonimno.

Ukoliko želite da se i vi priključite ovoj hymanoj akciji i date donaciju za ovaj program molimo vas da odete na sajt: www.ourserbs.org.

POMOZIMO KAD JE NAJTEŽE I NAJPOTREBNIJE RESTORAN “PINCHED ON THE RIVER”

Od kad smo se suočili sa Covid19 pandemijom, suočili smo se i sa velikim promenama u poslu, kaže za Ogledalo vlasnica restorana “ PINCHED ON THE RIVER” Ranka Njegovan. Zatvorila sam jedan restoran od dva koja posedujem. Restoran pod istim imenom na lokaciji koja je okružena korporacijama, a ovaj koji je u centru grada radi ali samo za pick up i delivery . Uz sve ove promene, želela sam da pronadjem način da svojim doprinosom na neki način pomognem osobama koje se nalaze u najtežim uslovima, i koje svaki dan izlažu svoje živote opasnošću sa Covid19 pacijentima i daju sve od sebe da spase živote drugih.

Zato sam odlučila da uključim svoje svakodnevne goste, prijatelje i pojedine korporacije kako bi pomogli u doniraju na pinchedmedgrill.com/covid19. Tako smo udruženim snagama dostavili sveže pakovane Lunch Boyes, doktorima, sestrama i ostalom medicinskom osoblju u nekoliko različitih bolnica u znak zahvalnosti za sve ono što rade u ovim teškim i neizvesnim vremenima .

Između ostalog 7. Aprila, smo zajedno sa našim prijateljima iz Chicago Cruise Line, odneli 75 Lunch Boyes u Northwestern Memorial Hospital Emergency Department.

Drago nam je da ovako nešto možemo da nastavimo i da odnesemo ručak u mnoge bolnice, zato apelujemo na sve one koji mogu i žele da nam se priključe i doniraju bilo koju sumu novca na GoFundme stranici, a na gore navedenom linku - rekla nam je gospodja Ranka Njegovan.

DONACIJE GDE SU NAJPOTREBNIJE – SAŠA POTKONJAK

Mlad i uspešan biznismen iz Čikaga gospodin Sasa Potkonjak, vlasnik servisa za popravku kamiona „Action Trucks & Trailer Repair”, i car dileršipa „US Motors”, kompanije za prodaju i servisiranje automobila, donator je 2000 Kn95 maski Mersy bolnici u Čikagu i policijskoj stanici u Edisonu.

Kada je čuo za nedostatak maski medicinskom osoblju, od naše doktorke Danice Maksimović iz Mersy bolnice Saša je odmah krenuo u akciju, pa je uz pomoć svog prijatelja iz Kine obezbedio 2000 Kn95 maski i donirao tamo gde su najpotrebnije.

Inače Saša kaže da je svog prijatelja Victora, upoznao pre tri godine u Kini na svom poslovnom putovanju. A otišao je tamo kako bi kupio masinu za preciscavanje kamionskih motora sa najnovijom tehnologijom, a sa kojom će on prvi u Americi početi da radi.

Rodom je iz Priboja. U Bogradu je završio fakultet DIF i Višu Poslovnu školu, a u Čikago je prvi put došao kao student 2002. godine. Nakon povratka u svoju zemlju kopkalo ga je da se ponovovrati u Ameriku i započne svoj san. Nije se bavio sportom, što je njegova struka, jako brzo je ukapirao da je posao sa kamionima unosan. Nakon nekoliko godina vožnje kamiona uvideo je da je posao vezan za transport i kamijone unosan biznis, osmelio se i otvorio svoj servis za popravku kamiona. Saša je postao i inovator jer je patentirao branik za zaštitu kamiona od udara divljači, srna i slično, takozvani „Deer grill guard”, koji i dan danas njegova firma proizvodi i instalira.

Sve čestitke ovom mladom, poslovnom čoveku, koji je za samo nekoliko godina u Americi mnogo toga uradio, a pred kojim je sigurno velika i blistava budućnosti i još donacija u humanitarne svrhe, jer je Saša Potkonjak, vredan, dobar i human čovek.

U MEDIJSKOM ROVU PROTIV KORONE GVOZDEN SA TRI SINA I KOLEGAMA

Najuticajniji srpski dnevni list "Politika" objavio je na pola strane priču o Glasu zapadne Srbije, novinskoj agenciji RINA i produkciji 4N čiji su novinari, reporteri, snimatelji ovih teških dana po Srbiji na prvim linijama fronta u skoro trećini ovog dela Srbije. Prava je retkost da se na takvom nimalo bezazlenom frontu nalazi i otac sa tri sina, navodi se između ostalog u tekstu.

Jedan od najpoznatijih dopisnika Prve televizije, osnivač i direktor produkcijske kuće "Glas zapadne Srbije" i autor emisije "Nećete verovati", iako je na snazi vanredno stanje, prati sva dešavanja u Čačku i okolini.

Pre nekoliko dana je za "Vesti" izveštavao i o radovima na planini Jelici, a danas emituje o tome opširnije reportažu.

"Daleko od očiju, u brdima planine Jelice, kineski neimari već su duboko ušli u utrobu srpske planine. Narod ovog kraja oduševljen je novim komšijama i u šali kaže da Kinezi rade kao crnci", veli Gvozden Nikolić.

U emisiji ćete videti kako izgleda jedno od najvećih gradilišta u zapadnoj Srbiji u dobu korone i da li će ovi vredni ljudi uspeti da završe auto-put koji bi trebalo da bude gotov za tri i po godine. Tu su još i prilozi o Miloradu Ravasiju, vlasniku, uredniku i voditelju Srpskog radio Čikaga, i o Biljani Pavković, ženi harmonikašu.

"Ova divna žena je vrsni majstor koja uživa u svom poslu, a mnogi kažu da je u muziciranju nadmašila bračni par Živković, Radojku i Tineta", kaže Nikolić i dodaje: "Inače teško ćete ovih dana naći privatnu produkciju u unutrašnjosti Srbije koja je kao naš "Glas zapadne Srbije" sve svoje resurse stavila narodu na raspolaganje. Medijska kuća koju sam podigao niizčega, danas je jedna od stubova informisanja u ovom delu Srbije. Vesti Prve prepune su naših reporterskih priloga. Novinarki Vukici Lazović sa Pinka desna ruka je moj najmladji sin Jovan, a za B92 i njihove Vesti u 16.00 moj najstariji sin Dragan sa kolegini-com Milenom Sokić, svakodnevno radi punom parom. Za RT Vojvodinu i njihove udarne vesti i Dnevnik koji se emituje u 17.00 sati na RTS zadužena je Katarina Radulović, koja i pored toga što ima dvoje male dece stiže i ne posustaje. Svakodnevno je u redakciji i uprkos svemu svakodnevno šalje izveštaje. Ako vam kažem da je to preko 30 mesečno sve vam je jasno. Treći sin Ivan vodi novinsku agenciju RINA. Nažalost pojedine kolege su trenutno van stroja, ali verujem da će uskoro biti ponovo

u prvim redovima, poput Zorice Savić koja je sa mnom izveštavala za "150 minuta", "Jutro" i "Vesti". Značajna prodžka su nam i kolege iz Prijepolja i Priboja, Alem Rovčanin i Goran Reković, i Gvozden Otašević, novinar "Politike". Verujem da nećete naći sličnu situaciju: da je otac sa tri sina na prvoj liniji fronta u borbi protiv ovog opasnog virusa."

Posle priloga javili se Pupinovi potomci

Zadovoljan je reakcijama posle

nrfsvno prikazanog priloga o Pupinu i inicijativi Srba iz Njujorka, da se posmrtni ostaci velikog naučnika prenesu iz Bronksa u Beograd. "Sada sam ubedjen da će kosti čoveka koji je zadužio čovečanstvo biti pokopane u srpsku zemlju. To je bila poslednja Pupinova želja. Javili su se njegovi rođjaci iz Zrenjanina, pa smo uspostavili kontakt sa potomcima njegove sestre koji žive u Švajcarskoj. Najveće zasluge pripadaju prof. Radmili Milentijević iz Njujorkaž,

koja je pokrenula inicijativu. Divna žena. Iako ima 92 godine, pratila nas je u stopu. Ona će uskoro izdati knjigu o Pupinu. Inače, nije mi žao nijednog dinara koji sam uložio za put do Njujorka i nazad. Pupin je to zaslužio. Žao mi je to što nisu radili neki mnogo moćniji i jači od mene, ali s druge strane drago mi je što je taj ljudski čin pao na nejaka pleća moje produkcije", rekao je Nikolić za Politiku.

Izvor: Top Press

General & Cosmetic Dentistry

SCHAUMBURG FAMILY DENTAL CLINIC

650 E. Higgins Rd. Schaumburg, IL 60173

Preventiva
ZUM - beljenje zuba
Braces - ispravljanje zuba
Protetika, implanti
Proteze, porcelanske krunice

Phone: 847-882-7001

ZA PENZIONERE POPUST
Prihvataemo većinu osiguranja

Mike Milenković D.D.S.

Beli zubi osmeh večni i bićete uvek srećni

www.schaumburgfamilydentalclinic.com

nena design

Momo Kapor: „Strah me je zbog moje dece, da jednog dana, kad ja već davno budem mrtav, uzmu moje knjige i kažu – vidi, tata je lagao, bio je djubre...”

KO JE BIO MOMO KAPOR, ŠARMER U DŽEMPERU I DŽINSU...

Malo ko je mogao da definiše Beograd lepše i intenzivnije od Mome Kapora. Taj “Niskobudžetni Njujork” — o, koliko smo se puta tim mangupskim opisom ponosno dičili začudjenim strancima kako to nisu čuli odakle smo jer to je “mali Njujork”, i kako moraju da osete taj duh grada — na koji je trošio dane i sate i bezbroj stranica, a stalo je u nekoliko Mominih knjiga, da ga oni u tudjini, a i ostali u ružnoj blizini, ne bi zaboravili. Znao je da je upuštanje u “umetnost vapaj za neuzvrćenom ljubavi”. “Volite me, volite me, volite. Oni srećni nemaju nikakvu potrebu da stvaraju, da se dokazuju da prave umetnost”, govorio je u intervjuu kolegici Emini Čirić.

I voleli su ga Beogradjani onako kako umeju. Umeli su i da prestanu da ga vole.

To da je “beogradski pisac”, ili pisac “lakih nota”, kako je definisao sebe (ali o razlogu posle), nije jedino što ga je obeležilo. Kapor nikada nije zaboravio poreklo, ni Sarajevo, ni Hercegovinu, ni majku — neuzvrćene ljubavi jednog četvorogodišnjeg dečaka i jednog Beogradjanina. Momo Kapor je bio sve to: i Beogradjanin i Hercegovac, Sarajlija, i novinar i pisac, slikar, čovek jedne žene, čovek svih dama — o kojima je pisao, i o kojima nije. O Momi ćete čuti različite priče, u zavisnosti od toga s kim pričate. Jedni će o njemu pripovedati kao o nekome ko je umeo da uživa u životu i neporačunato troši na boemske večeri sa krugom prijatelja koje je malo ko mogao izbrojati, drugi kao o vanserijskom slušaču vaših priča i pripovedaka života u koje će ući kao da je njegov lični, treći kao o najvećem donžuanu, stalno u društvu žena, a ostali kao o piscu koji bi umeo svakoj ženi da provuče golicav kompliment, sa merom, i povuče se u kuću sa psom Arčijem, jednim mačkom, i drugom suprugom Liki, vlasnicom najdužih nogu, kako je voleo da govori.

Čaršija je uvek sve znala o svima, posebno o Momi Kaporu, pa ga se svojevremeno, kada je postao senator Republike Srpske u

vreme Radovana Karadžića, na neki način i odrekla, jer je taj šarmantni čovek, uvek u džemperu i džinsu, njujorškog duha, za nju postao neko drugi. čovek koji je tako tanano opisivao žensku dušu umeo je da seče rečima kada bi pisao kolumne u “Politici”, o ratu, o patriotizmu, o zemlji koja je nestajala.

“Imao je četiri godine kad mu je majka Bojana (u ratu) poginula štiteći ga svojim telom. Ostao je živ da o tome posvedoči i dokaže da nije zaludu dala život za njega. Svedoci smo kako se među brdima snimaka Mome Kapora kao ikona izdvojila ona fotografija na kojoj se vidi ta lepa stasita žena kako vodi za ruku svoga sina”, napisao je Matija Bečković u knjizi “Legenda Kapor”.

Bečković se i priseća da je umeo da kaže da ga istorija nikada nije zanimala jer njegovo “poro-

borio sa muškarcem. Takodje, ne zaboravite da je Radovan Karadžić psihijatar, i to odličan, Hercegovac, pesnik, sličan senzibilitet. Na ratištu je, kao izveštač, video zaista svašta i zamislite kada se to dogodi čoveku takvog senzibiliteta”, dodaje ovaj sagovornik.

“U trenutku kada je počeo rat i kada se to događalo, on nije mogao da bude ono što je bio, Hercegovac poreklom, rođen u Sarajevu, a živeo u Beogradu, dakle Srbin. Nikada za života nije bio Jugosloven, niti se tako izjašnjavao, mogao je da bude jednako u Njujorku, kao i na moru. Jedna čista osoba”, kaže za Nedeljnik novinarka Radmila Stanković, o svom prijatelju Momi Kaporu. “Stao je uz ono što se zove svoj narod, a taj narod su u tom trenutku vodili oni koji su bili na javnoj sceni.”

“Problem je što su Hercegovci jednako jame i svaka od tih porodica ima mnogo pobijenih, unazad generacijama. I tu imate da se probudi taj sentiment i

On nije mogao da vrati detinjstvo, koje ga je na neki način zarobilo, i kao da se taj dečak u njemu stalno borio sa muškarcem. Takodje, ne zaboravite da je Radovan Karadžić psihijatar, i to odličan, Hercegovac, pesnik, sličan senzibilitet. Na ratištu je, kao izveštač, video zaista svašta i zamislite kada se to dogodi čoveku takvog senzibiliteta
Jedan od Kaporovih najbližih prijatelja

dično stablo ne ide dalje od mojih djonova”.

“Pa ipak, kad je došlo stani-pani i bio primoran da bira samo jedno, onaj najgradskiji i najmoderniji pisac čiji su djonovi držali korak s vremenom ni za blago i slavu celog sveta nije dao ni svoj rodoslov ni zemljani pod

potreba pripadnosti”, kaže jedan od bližih prijatelja Mome Kapora, i dodaje da negde tu počinje nacionalizam koji mu se spočitava. “Možda je i više razloga zbog kojih se angažovao tokom devedesetih. On nije mogao da vrati detinjstvo, koje ga je na neki način zarobilo, i kao da se taj dečak u njemu stalno

borio sa muškarcem. Takodje, ne zaboravite da je Radovan Karadžić psihijatar, i to odličan, Hercegovac, pesnik, sličan senzibilitet. Na ratištu je, kao izveštač, video zaista svašta i zamislite kada se to dogodi čoveku takvog senzibiliteta”, dodaje ovaj sagovornik.

“U trenutku kada je počeo rat i kada se to događalo, on nije mogao da bude ono što je bio, Hercegovac poreklom, rođen u Sarajevu, a živeo u Beogradu, dakle Srbin. Nikada za života nije bio Jugosloven, niti se tako izjašnjavao, mogao je da bude jednako u Njujorku, kao i na moru. Jedna čista osoba”, kaže za Nedeljnik novinarka Radmila Stanković, o svom prijatelju Momi Kaporu. “Stao je uz ono što se zove svoj narod, a taj narod su u tom trenutku vodili oni koji su bili na javnoj sceni.”

Komunizam je bio glavno zlo. To je podsvesno osećao čitav ovaj srpski narod — to je sve bio otpor komunistima, otpor protiv bezbožničkog sistema, koji se na kraju srušio sam od sebe, jer je bio razjeden iznutra tim otporom. U okviru toga, i moji prijatelji i ja bili smo nacionalisti. Naš nacionalizam bio je traženje identiteta, da se ne izgubiš u toj poplavi očiglednih laži, način da se ne vodi tajni, dvostruki život, jer dvostruki život vodi u šizofreniju.”

Govorio je da je nacionalista sa sertifikatom od šezdesetih godina, kada je to bila ekstravaganacija. “Ali tada im je to odgovaralo da budem”, rekao je.

“Gurnuli su me u političku aferu 1967. godine kada sam potpisao ‘Predlog za razmišljanje o odvajanju jezika u SFRJ’. To je bio odgovor na proglas hrvatskih književnika o položaju hrvatskog jezika i pravopisa koji je potpisao Miroslav Krleža. Nas četrdeset i dvoje iz Udruženja književnika Srbije smo na taj proglas odgovorili dokumentom koji se ticao kulturne autonomije Srba koji žive u Hrvatskoj. Tito je morao da zabrani Krležu, ali je u kontrateži zabranio i nas četrdeset i dvoje. U tom momentu sam izbačen iz NIN-a i počeo da pišem u ‘Bazaru’, pod pseudonimom ‘Beleške jedne Ane’. Tu sam iznosio mnogo opasnije stavove od onih koji su se mogli naći u disidentskoj literaturi. Tadašnji Politburo bi ispaao smešan da je napadao tinejdžerku sa kikicama. Tada sam sebe proglasio za lakog pisca čija su dela bila zgodna za čitanje pod haubama frizerskih salona da bih se zaštitio od napada političkih oligarhija koje su se smenjivale na vlasti tokom mog života”, govorio je u intervjuu “Blicu”.

Ni to mu nije bilo prvi put. Prisećao se da je bio proglašen staljinistom zbog jedne predstave, zbog čega na kraju nije mogao da ode na grob svoje majke. “Ja sam, nažalost, čovek bez svog rodnog grada.”

Hercegovinu nikako nije mogao da izbegne, čega se, govorio je, teško oslobadjao u “Sarajevskoj trilogiji”. “Sve o čemu sam pisao, sem reke, mostova i brda, iščezlo je zauvek. Tamo žive neki drugi, novi

Ljudi... Dejtonskim sporazumom Sarajevo je pripalo Federaciji. Tako je Sarajevo jedini grad na svetu u kome je zabranjen ulazak 'Trilogiji' koja mu je posvećena, kao i njenom autoru."

Zbog kolumni u "Politici" i brojnih intervju optužili su ga da je "huškački orijentisan", ali s druge strane Rada Stanković tvrdi drugačije, da je imao potpuno razumevanje, i nikada nije ružno govorio o drugima.

"Čak je pravdao Arseno Dedića. Sećam se tih razgovora, kada bi neko pričao o njemu, govorio: 'Nije njemu lako biti Srbin u Zagrebu (u ovom trenutku)'. Jedan Igor Mandić nikada nije prekidao kontakt sa njim."

A Arsenovo i Momino prijateljstvo bilo je ogromno, ali ne i veće od ratnog vihora. U početku su se čuli, čak bi se Arsen šalio sa njim: "Ako te sretnem, ubit ću te mučki, s lijedja", i nijedan nije verovao u to. Bilo je to, kaže jedan naš sagovornik, njihovo zezanje. Kasnije je ispalo da je neko nešto rekao Arsenu da je Moma rekao i tako se sve prekinulo. Nikad nije zamerio Arsenu, i kada je umro, Dedić je, svedoci kažu, bio prvi koji je zvao udovicu Ljilju Kapor da joj izjavi saučešće. "Jako ga je pogodio Momin odlazak." Ali, do tada, bio je tvrd i čak ni pokušaj Igora Mandića, da Momi potpiše CD, kantautor je nemo preskočio. "A Moma se uvek interesovao za Arsenovo zdravlje", kažu.

Jedna druga njegova prijateljica, zdušno ga braneći, kaže da se upinjao da strancima, ambasadorima, celom diplomatskom koru, objasni šta je Sarajevo i šta je ova zemlja i da je Vorenu Cimermanu, poslednjem američkom ambasadoru SAD u SFRJ u vreme njenog raspada, uporno to objašnjavao. "I kada je Cimerman odlazio iz zemlje, poslao je Kaporu ručno potpisanu vizitkartu, sa telefonima i porukom da mu se obavezno javi ukoliko mu zatreba bilo kakva pomoć", kaže ona.

"Čaršija ume da bude strašno moćna u odnosu na kvalitet", sumira Radmila Stanković. "Bio je čestit, veoma, i iskren. Umeo je da kaže o nekome ko je vredan i kvalitetan, javno da kaže. Kada mu je izmakla NIN-ova nagrada, najviše što bi rekao bilo je: 'Dobio je pisac, čije ime – ne znamo.' čak bih ja bila ta koja bi rekla da je neko ovakav ili onakav, a on bi uvek našao neki bolji deo čoveka, ne znam kako je uspevao. Sa nekim možda i ne bi govorio, ali bi onda ušao u Klub književnika i video da taj sedi i rekao: 'Dobro veče', a Liki bi mu rekla: 'Moki, pa ti ne govoriš sa njim'. 'Stvarno? Pa

nisam video.' Jer bi zaboravio. Nije smatrao da treba da se brani. Nije se on setio u pedesetoj, on je to oduvek bio."

Oko Mome Kapor je zaista bilo mnogo ličnosti, ljudi, uvek su bili različiti likovi, pa i pomenuti Karadžić, ali bilo je tu koloritnijih lica, sa kojima bi pričao od istorije umetnosti, do dešavanja na pijaci.

"Nije voleo da priča o politici, zaista", kaže Rada Stanković. "Voleo je da gleda i da sluša, to mu se dopadalo. Voleo je da čuje. U nekom trenutku su ga upoznali sa Jovicom Stanišićem, tada već palim, i njemu je to bilo strašno zabavno, da sluša Jovicu Stanišića. Govorila sam mu, šta će ti to, a on bi nehajno odmahnuo: "Ma ne, to je strašno zabavno, znaš li ti šta on priča?" Mislim da je Moma dobrim delom to slušao iz

Kad je došlo stani-pani i bio primoran da bira samo jedno, onaj najgradskiji i najmoderniji pisac čiji su djonovi držali korak s vremenom ni za blago i slavu celog sveta nije dao ni svoj rodoslov ni zemljani pod svoje kuće u Mirilovićima

Matija Bećković

svoje dečje radoznalosti, a drugim delom iz svoje literarne potrebe da hvata likove."

Interesantno je i da je na tim njegovim čuvenim slavama, na Svetog Jovana, bilo raznolikog sveta, koji ne bi niko drugi mogao da okupi. čak je i Zoran Djindjić bio na nekoliko slava kod njega, kažu upućeni.

U čuvenom intervjuu profesoru Veselinu Kljajiću, svom prijatelju, Kapor je priznao da "na svoju slavu dolazi više kao gost". "Ovde ćete sresti ljude od krajnje levice do krajnje desnice, ljude iz podzemlja, zanatlije, najrazličitije umetnike... koje ne možete videti na drugim mestima. Kad se bavite poslom kojim se ja bavim, vrlo je teško pronaći šest gostiju za večerom koji govore medju sobom... Kada bismo vodili računa o istomišljenicima, onda bi ovde bile tri osobe: Liki, Arči i ja."

"Zaista ne postoji valjda ništa zabavnije od tih njegovih slava", priseća

se Radmila Stanković. "Ovakvo sedi brat Radovana Karadžića, u jednom ćošku, a u drugom Goran Bregović, u sredini je turski ambasador. Svako je imao uredno svoje ćoške. I Brana Crnčević i Matija Bećković. A on bi se samo smejao i rekao: 'Raki, šta kažeš', a svako od nas je imao neko svoje ćoške u koje nije hteo da ide", kaže Radmila Stanković.

"Upoznao je zaista razne ljude, i zaista mu se mnogo puta dogodila filmska scena", opisuje jedan anonimni blizak prijatelj. "Jednom je u Njujorku boravio kod Boška Radonjića, desne ruke Džona Gotija. I dogodila mu se scena na filmu, kada se vraćao sa suprugom Liki i Boškovom suprugom, i u pola noći je iskočio pljačkaš. Skinuo je naočare i hteo da se bije, da brani njihovu čast, ali je prvo izvrmio džepove – jer kod sebe nikad nije imao novca – i rekao mu: 'Našao si kome ćeš da tražiš pare.' Kasnije se ispostavilo da to nije bila pljačka, već provera ko su ti ljudi, pošto pljačkaš nije odneo ni bunde, niti torbice, samo je uzeo što mu je pružila jedna od žena i nestao u mraku."

I zaista, Kapor nikad, kažu, nije imao novca kod sebe, a često je i bio bez novca. Jednom mu je konobar iz Kluba književnika pokazao poduži spisak onih koji su tu sedeli – "na crtu" devedesetih. O samom novcu govorio bi s ironijom, da čak nije ni obučen za novčanik. "Kad izlazim, treba mi najmanje 40 minuta da pokupim sve što mi je potrebno." često nije ni imao svoj dom. Profesoru Kljajiću je u pomenutom intervjuu napomenuo "da je ovo zemlja u kojoj kuće koje se ostave deci budu srušene, zapaljane".

"Ovo je, jednom rečju, mesto gde niko nikom ne može ništa da ostavi." Ali, "ovo je mesto retke i čudne vitalnosti, ogromne energije, da se sve uvek iznova podigne iz pepela – kao Beograd, na primer, 40 puta do sada."

"Uvek je voleo da ima

sagovornika, bilo da je u pitanju mlad zaludeli budući slikar ili pisac, bilo po sistemu da sluša šta ima novo u čaršiji."

On je prvenstveno voleo život, kaže drugi prijatelj. "Uvek su ga zanimalo prvo ljudske sudbine, odlučio je da stane na stranu svog

Arsenovo i Momino prijateljstvo bilo je ogromno, ali ne i veće od ratnog vihora. U početku su se čuli, čak bi se Arsen šalio sa njim: „Ako te sretnem, ubit ću te mučki, s lijedja,, i nijedan nije verovao u to. Bilo je to, kaže jedan naš sagovornik, njihovo zezanje. Kasnije je ispalo da je neko nešto rekao Arsenu da je Moma rekao i tako se sve prekinulo.

ljude i u kući, ali i da ide kod drugih", kaže Rada Stanković. "Poslednjih godina je strašno slabo video, pa nije mogao da piše, nego je diktirao, a voleo je da mu čitaju. Slikao je. Sa Momom nisi mogao da se svadjaš, jer ako nešto neće, on samo završi. Umeo je na najbolji način da priča o ljudima tako da si imao utisak da ništa nisi propustio ako nisi bio negde. Njegovo poznavanje istorije umetnosti bilo je fascinantno. Knjige, filmovi... taj njegov opis... umeo je da prepriča zgodno neki razgovor tipa 'kako nisam prepoznao filmsku zvezdu, ili predsednika države'. 'Majke mi, malo sam bio pijan, malo nisam video', i nije se folirao. To je bilo za uživanje. Sa njim se uzajamno hraniš", dodaje ona i nastavlja: "Bilo je mnogo onih koji su verovali da im je Moma ukrao šou, što je tačno.

Ne znam čoveka koji je umeo tako pažljivo da sluša, koji je, pored toga što je bio sav šarmantan, žovijalan, duhovit i beskrajno blag i nežan, koji je umeo da s l u š a svog

naroda. Bio je uvek novinar u duši. Tada mu se probudio i genetski kod, kada počinje da traži korene, suštinski. Njegov narod posebno."

On napominje da je Momo odrastao na Hemingveju, i da je govorio "ako su Hemingvej, Egziperi, Anri... učestvovali u ratu koji ih se ne tiče, zašto bih ja stajao po strani rata mog naroda". "Mnogo ga je sve to pogadjalo. Pa on se u mnogo čemu nije slagao sa Dobricom Ćosićem i govorio je da niko nikada nikoga nije ubedio u svoje mišljenje. Ljudi ne veruju da nije voleo politiku, ali čak mu je jednom Karadžić rekao da mu zavidi: 'Ti si jedini čovek koji kada krene o politici, zaspri pored predsednika!'", navodi on.

Niški studentski list bio je svojevremeno zabranjen jer je kritikovao, pa čak i psovao, i levicu i desnicu, doduše, pomalo možda i pijan. "Govorio je da pisac ne sme da pripada nikome, a da najčešće nije pripadao ni sebi. Odlučio je da prekine sa pisanjem u 'Politici', kada su uvedene sankcije BiH, toliko je voleo taj narod", kaže.

Momino zalaganje nije ostalo bez posledica, pa su ga mnogi napustili.

"Nije mu mnogo smetalo jer je govorio da radi ono što mora, "a vi kako hoćete".

"Često je pored sebe imao vukove. Ne znam koliko je to shvatao", kaže drugi prijatelj.

Rada Stanković kaže da je "nacionalista nešto najružnije što može da se kaže za njega". "Pa čovek kojeg je najviše voleo bio je Zuko Džumhur, s kojim je pisao knjigu. Nikada na račun bilo koga nije izgovorio ružnu reč, i sve su uglavnom bile reakcije kada bi ga neko prozivao. I uvek su se drugi nalazili više da njega prozivaju što je bio senator u BiH, što je bio sa ovim ili onim, svi su mu to prebacivali. Njega nisu

